

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՀՈՎԻՒՆ ՈՒ ՀՕՏԸ

(Ա. Տիմ. Դ. 12 — Ե. 10)

(Բ. Կիր. Խնդրեմ)

Եղած են և ցայսօր կան թերեւ տակաւին կրօններ, որոնց մէջ հաւատացեալն ու հաւատքի պաշտօնեան — իւրաքանչիւրը իրենին միայն գիտակ և խելամուտ — անտեղեակ են մին միւսին պարտականութեանց և իրաւունքներուն, և, այդ պատճառաւ, յոյժ շփոթ են անոնց ծանօթութիւններն ու գիտակցութիւնը՝ իրարու հետ իրենց փոխադարձ յարաբերութեանց մասին:

Դասակարգային խտրողութեան օգիւթ ըզլած այս տարականոն վիճակը, որ արդիւնքն է ընկերային կեանքի և կարգի հին ըմբռնումներու, գոյութիւն չունի բնաւ Գրիստոնէութեան մէջ: — «Կը ճանչնամ իմիններս, ու կը ճանչցուիմ իմիններէս» աւետարանական պատգամը, որքան հոգեբանական՝ նոյնքան բարոյական իմաստով կշռուած վճիռ մը, մէկն է այն նշանաբաններէն՝ որոնք յստակօրէն և միանգամայն կը պատկերացնեն ըսողներուն և լսողներուն, կառավարողներուն և կառավարուողներուն առնչութեանց օրինական բնոյթը:

Անոնք զիրար կը ճանչնան՝ միմեանց նկատմամբ իրենց վերաբերումի հիմնական և ձեական բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ: Դադաուսուցումի (esotérique) գրութիւնը տեղ չունի քրիստոնէական ըմբռնումին մէջ, որուն համար ամէն բան — խորհուրդ, դաւանանք, վարդապետութիւն, պաշտամունք, ծէս, կանոն — հասարակաց են, այսինքն հանրամատչելի ամէնքին: Որովհետեւ եկեղեցին, իբրեւ կազմ և իբրեւ կեանք, որքան մէկին նոյնքան միւսին կը պատկանի. ամէնքը հաւասարապէս լինելով, Աստուծոյ Հոգւոյն կենարար ներգործութեամբը, անոր բաղկացուցիչ տարրերքը: Ու ասկէց է նաեւ երկուստեք գոյաւորուած տեսակ մը հակակշիռի այն յօրինուածքը, որով հօտն ու հովիւը, ժողովուրդ և կղեր, ինքնաբերաբար են-

թարկուած կը մնան միմեանց փոխադարձ հսկողութեան:

Հօտը զիտէ այսպէս թէ իր հովիւը կատարելով իր պարտականութիւնները հանդէպ իր հոգևոր խնամքին յանձնուածներուն, այսինքն իր վրայ ապրեցնելով սփոփարար խօսքի, բարի վարքի, գործօն սիրոյ, անկեղծ հաւատքի և սուրբ կեանքի անձնաւորուած օրինակը, իրապէս պըտղաբերած պիտի ըլլայ ձեռնադրութեան շնորհքը, որ իրեն բաշխուած էր մարգարէութեամբ՝ այսինքն իր ապագային նըկատմամբ լաւատես նախադրացումի ներշնչութիւններով: Թէ որքան աւելի կարենայ՝ քարոզութեամբ և ուսուցումով՝ հոգևոր վերանորոգութեան աղբիւր դարձնել Ս. Գիրքը, նոյնքան աւելի պատկառելի պիտի ընծայէ ինքզինքը հանրային զգացումին, և որքան աւելի յարատեւէ իր պարտաճանաչութեանը մէջ, նոյնքան աւելի ապահովապէս պիտի կարենայ հանգիստանալ պատճառ իր և իր ժողովուրդին հոգևոր փրկութեանը:

Այո՛, զիտէ հօտը թէ հովիւին պարտականութիւնն է արժեցնել իր հեղինակութիւնը ոչ թէ, իբրեւ խստագատ աէր մը, աւելի կամ նուազ բուռն կերպերով, այլ իբրեւ ընտանիքի անդամ մը՝ որ պարտի միւս ամէն մէկ անդամին հանդէպ, իւրաքանչիւրին սեռին, տարիքին և խառնուածքին համեմատ, գտնել վարմունքի պատշաճ եղանակ մը և արդարամիտ սիրով քաղցրօրացած բոյց աղղու այնպիսի մի ընթացք որ, հաւատքի լոյսէն բխած համատարած պոյժաւորութեան մը մէջ, սիրտերը կարենան մօտենալ իրարու, և միմեանց մէջ կարգաւ բարիին օրէնքը, և անոր պարտաւորիչ ներգործութեան ներքեւ զգալ ինքզինքնին:

Ու պէտք է անգիտանալ թէ երկուստեք պարտականութեանց և իրաւունքի փոխադարձ այս գիտակցութիւնը օգտակար միայն կրնայ ըլլալ հանրային բարոյականի տեսակէտով: Վասնզի այդ կերպով է մանաւանդ որ մարդուն մէջ հնար կ'ըլլայ իր ճշգրիտ ձեւին հասցնել պատասխանատուութեան զգացումը, այսինքն իրականացնել իմացական և բարոյական ազատութիւնը, որ ամենէն զեղեցիկ ծնունդներէն է քրիստոնէական գաղափարին: Աւ

իսկապէս, հովիւը կը պատուուի միայն իր հօտին միտքին մէջ, երբ այս վերջինին՝ տարիներու ծանրութեան ներքեւ ընկճուած կամ իրենց երիտասարդութեան գարունին մէջ այս կամ այն կերպով ու պատճառաւ դժբախտացած անդամները ամէնքն ալ իրաւունք կը համարին իրենց այն յոյսը տածելու թէ Աստուծոյ պաշտօնեան, որ իրենց հոգիներուն վերականգնութեան պաշտօնն է ստանձնած, պարտաւորութիւն ունի զաւելի կամ եղբօր գործով վերաբերուելու իրենց:

Նոյնպէս, Աւետարանի բարոյակա՛նն է որ կը փառաւորուի, երբ, հովիւին եւ հօտին զիտակցութեամբ եւ գործակցութեամբ՝ հասարակութեան ծոցին մէջ մինչ մէկ կողմէ հանրային նպաստի ձեռնարկ կը կազմակերպուի, իրենց կեանքի նեցուկներէն զրկուած տկար էակներուն օգնութեան միջոցներ տնօրինելու համար, միւս կողմէ իրրեւ բարեգործական անխախտ կանոն կը հռչակուի արդարութեան սա սկզբունքը թէ ընտանիքը սրբութեան խորան մըն է և ընտանեկան խնամքը անոր հանապազորդ պաշտամունքը, եւ թէ՛ հետեւաբար՝ հաւատարաց և անհաւատ են ընտանիքի այն անդամները, որոնք կը թերանան իրենցներուն խնամարկութեան իրենց պարտականութեան մէջ, հանրութեան ուղեկով թողուլ անոնց հոգը. թէ հանրային կարեկցութեան եւ աջակցութեան իրաւունք ունենալու համար բաւական չէ միայն կարօտ լինել անոր, այլ հարկ է նաեւ արժանի լինել անոր:

Իսկ այդ պայմանը, այսինքն արժանաւորութիւնը, մարդու մը, կամ՝ զոր օրինակ՝ այրի կնոջ մը համար, իր անցեալին վկայութեամբը միայն պէտք է մատնանշուի: — Անոր նախընթացը եղա՞ծ է բարի գործերու կեանք մը. իր զաւակներուն կրցա՞ծ է աւանդել պարկեշտ դաստիարակութեան մը շնորհները. իր յարկին ներքեւ պատսպարան ընծայա՞ծ է երբեք անտուն և անտէրունջ թշուառներու հաւատացեալ եղբայրներու եւ քոյրերու մոտուցա՞ծ է, ի հարկին, անձնական ըստպասարկութեան սփոփանքը. հետամուտ եղա՞ծ է առաքինութեան. իր անհատական բարոյականին մէջ եղա՞ծ է անրիծ... խիղճը ինքն իր մէջ պէտք է իսկոյն լսէ

պատասխանը այս հարցումներուն, երբ քրիստոնեայի մը՝ իր հասարակութենէն ընդունելի բարեբարութեան վրայ է խնդրը. վաճաղի բարիքը եթէ կրնայ յաճախ հատուցումը ըլլալ բարիքի մը, միշտ տըրիտունն է սակայն բարութեան:

Չմտածուած պատահականութեամբ մը չէ բնաւ որ Առաքեալը եկեղեցւոյ առաջին հովիւներէն մէկուն՝ իր ձեռնասուռն Տիմոթէոսի ուղղած պատուէրներուն մէջ կը հիւսէ նաեւ անոր յանձնուած հօտին պարտականութեանց կարեւորագոյնները: Ինչպէս հովիւին զաղափարը անիմաստ պիտի ըլլար առանց հօտի զաղափարին, ու փոխադարձաբար, նոյնպէս անհասկնալի պիտի ըլլային մէկուն պարտականութիւնները՝ առանց միւսին իրաւունքներուն, եւ հակադարձաբար: Անոնք զիրար կը լրացընեն միայն այնքան գեղեցկօրէն. և այդ ամբողջացումէն է որ ի լոյս կուգայ «սիրոյ օրինազիրքը», քրիստոնէական բարոյականին կենցաղականոնը, որուն մէջ կը պատկերանայ հովիւին և հօտին սրտանըւէր գործակցութեամբ օգնորուած կեանքը՝ «խաղաղութեան ջուրեր»էն ափնածիր Հաւատքի այն «գալարուտ»ին վրայ, որ Աւետարանի դաշտն է ինքնին:

Թ. Ե. Գ.

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՏՆՏԵՍՆԵՐԸ(*)

Յիսուս իր երկրաւոր կեանքի փառաւոր դրուագներէն մէկ քանին ապրեցաւ լեռներու կատարներուն՝ բարձունքներուն վրայ, վեր՝ հասարակ կեանքի ճղճիմութիւններէն, աստուածամի՛րձ զրացնութեան մը մէջ:

Պէտք է մերթ ընդ մերթ ելնել կեանքի բարձունքները, և անկէ զիտել կեանքը, աւելի մօտենալ Աստուծոյ, և Անոր լոյսին մէջէն նայիլ մարդկային կեանքի տղեղ մանրամասնութիւններուն. անդունդէն կարելի չէ տեսնել հորիզոնին պայծառութիւնը:

(*) Ամփոփում՝ Տ. Սիոն Վրդ. Մանուկեանի բառով, խօսուած Համբարձման Լեռան վրայ, ՏԵՏԻՍԻ Կիւակիին: